

Honderd jaar worden? Graag, maar op eigen voorwaarden

Ook mensen met dementie kunnen nog aangeven hoe ze hun levenseinde zien. Als je hen de juiste vragen maar stelt, én er op tijd mee begint. Het Lucas-team van de KU Leuven werkte er een nieuwe methodiek voor uit.

VAN ONZE REDACTRICE **VEERLE BEEL**

BRUSSEL Alice is 96 jaar, heeft dementie en woont in het woonzorgcentrum (wzc) De Ruyschaert in Marke. Als je haar vraagt of ze de 100 wil halen, zegt ze ja. Haar familie droomt al van een feest. Zal dat lukken, en wat wil Alice echt?

In het wzc hebben ze de app 'Voor ik het vergeet' ontwikkeld, waarbij concrete foto's worden getoond aan de bewoners met dementie, en vragen worden gesteld. Van elk gesprek wordt een video-opname gemaakt, zodat ook de familie 'mee' is. Bij een stuk taart: wat is je lievelingseten? Bij de foto van een bad: of ze nog graag verwend worden. En zo stilaan verder naar wat in het jargon 'vroegtijdige zorgplanning' heet.

- Als je niet meer alleen kunt eten, Alice, wil je dan geholpen worden?, luidt een vraag in de video.

'Ik ben al zo oud. Als het niet meer gaat, dan gaat het niet, hé. Aan alles komt een eind'

ALICE (96)

Bewoonster woonzorgcentrum met dementie

'Awel ja, als het niet gaat, moet er iets gebeuren zeker.'

- Sommige mensen kunnen ook niet meer slikken.

'Jongens toch ...'

- Ja, en dan steken ze zo een buisje in hun neus, tot in de maag.

'Oei, oei, oei.'

- Zou je willen dat we dat bij jou ook doen?

'Nee'ik, Ik ben al zo oud. Als het niet meer gaat, dan gaat het niet he. Aan alles komt 'n eind.'

'De meeste mensen die bij ons verblijven, willen honderd worden, maar alleen op hun eigen voorwaarden', zegt Mario Eeckhaut, directeur van De Ruyschaert.

Voor het te laat is

Eerder deze week bleek uit het Vlaamse Indicatorenproject voor de woonzorgcentra dat nu al de helft van de bewoners een vroegtijdige zorgplanning hebben, terwijl dat in 2016 nog maar 40 procent was. Er is dus vooruitgang.

Maar er zijn grote verschillen: in een op de vijf woonzorgcentra heeft 80 procent van de bewoners zo'n planning. Maar evenzeer heeft in een op de vijf wzc's hooguit 20 procent van de bewoners er een. Er is dus nog (veel) ruimte voor verbetering.

‘Het gesprek moet vroeg genoeg aangevat worden, liefst al bij de huisarts als de diagnose net bekend is’, zegt professor Chantal Van Audenhove van het Lucasteam van de KU Leuven, dat een methode ontwikkelde. ‘Maar het moet in latere fases ook herhaald en bijgestuurd worden. Het moet in elk geval gebeuren voor het te laat is, en de persoon met dementie niet meer in staat is om te kiezen of te beslissen.’

Haar team testte de afgelopen jaren een manier uit om de juiste vragen te stellen aan mensen met dementie. Dat gebeurde onder de noemer WEDecide Optimise in 63 woonzorgcentra over heel Vlaanderen. Het project is afgerond en wordt in november te boek gesteld. Er volgen wetenschappelijke publicaties.

In feite gaat het niet over één gesprek, zegt Van Audenhove ook. ‘We splitsen het op in drie: een gesprek waarin duidelijk gemaakt wordt dat de bewoner keuzes kan maken. Een waarin informatie wordt aangereikt over alle opties, met alle pro's en contra's. En een derde gesprek om te landen bij een beslissing. De bewoner kiest zelf, in overleg. Als hij of zij zegt: kies jij maar, is dat ook een keuze.’

Zorgteams die deelnamen, bleken deze gesprekken 2,5 keer beter te doen dan de zorgteams in de controlegroep. Maar het lukte pas goed als ze ook ruggensteun kregen van hun directies.

Jongdementie

Op de studiedag ‘Palliatieve zorg is van iedereen’, gisteren in Brussel, waar het project werd voorgesteld, werd opgemerkt dat de situatie helemaal anders is bij jongdementie. ‘Omdat die mensen nog een sterk lichaam hebben, is het veel moeilijker om hun levensverwachting in te schatten’, zegt directeur Jan Van Wezer van De Wingerd, een woonzorgcentrum gespecialiseerd in dementie. ‘Iemand kan de ene dag nog mee op café gaan en de volgende dag sterven. Dat zijn moeilijke verhalen voor iedereen, waarbij veel nazorg nodig is, ook voor de zorgverleners.’